

Nr 78.

Av herr **Bergman m. fl.**, angående vissa frågor rörande anslagen till nykterhetens främjande.

Såsom av statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln (sid. 582—594) inhämtas, har Kungl. Maj:t ifrågasatt *nedläggningar av nu utgående statsbidrag för nykterhetens främjande med följande belopp:*

A. Till föreläsning- och instruktionsverksamheten	kronor 40,000: —
B. Tirfing, tidskrift för nykterhetsfrågans studium	» 3,000: —
C. Arvodet till skolöverstyrelsens konsulent för nykterhetsundervisning	» 1,000: —
D. Rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen	» 26,000: —
	<hr/>
	Summa minskning med kronor 70,000: —

Å andra sidan föreslås, att nu utgående anslag till Motorförarnas Helnkykterhetsförbund höjes — utan att anhållan därom synes ha gjorts — med kronor 3,000: —.

A. *Föreläsning- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande.*

Statsunderstöd för detta ändamål tillkom genom 1919 års riksdagsbeslut, sedan av Kungl. Maj:t tillsatta sakkunniga i sitt den 19 okt. 1918 avgivna betänkande framhållit betydelsen ur statens synpunkt av dylikt stöd. Därefter har detta statsbidrag — varje gång efter därom av Kungl. Skolöverstyrelsen lämnat vitsord om behövligheten — successivt höjts till kronor 200,000: — för budgetåret 1931/1932.

Med stöd av detta anslag blev det möjligt för nykterhetsorganisationerna, de religiösa samfundet, nykterhetsnämnderna och deras länssammanslutningar, föreläsningföreningarna, rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen, skolor, militära förläggningar samt en stor mängd sammanslutningar (idrotts- och ungdomsklubbar, fackorganisationer o. s. v.) att i form av kurser, konferenser, radioföreläsningar och föreläsningsserier etc. anordna sammanlagt 6,436 föreläsningar.

För dessa föreläsningar hade föreläsninganordnarna fått vidkännas utgifter å sammanlagt kr. 370,285: 66. Härav framgår, att statsanslaget icke — såsom man på en del håll synes förmena — utgör en favorisering av de organisationer, som här äro i verksamhet, eftersom de även själva få vidkännas stora uppgifter, utan att statsbidraget verkligen tjänar den därmed avsedda uppgiften, nämligen att möjliggöra och stimulera upplysningsverksamheten på området och att därjämte bidra till höjandet av nämnda verksamhets kvalitet. Denna

senare och ej minst viktiga uppgift främjas bl. a. därigenom, att Kungl. Skolöverstyrelsen — som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utövar tillsyn jämväl över denna del av undervisnings- och upplysningsverksamheten — efter förslag av den av Överstyrelsen förordnade föreläsningsbyrån, prövar ämnena och föreläsarnas kompetens samt därefter auktoriserar dessa.

Den ekonomiska kontrollen utövas likaledes av Riksräkenskapsverket och Kungl. Skolöverstyrelsen, vilken dessutom prövar och fastställer bestämmelserna om föreläsningens arvoden, resekostnads- och traktamentsersättningar, statsbidragsbelopp etc., vilka bestämmelser föreläsningsbyrån alltså har att rätta sig efter.

I detta sammanhang synes det även böra framhållas, att enligt omnämnda bestämmelser (de från 1 juli 1932 gällande äro publicerade å sid. 1—12 i 1932 års föreläsningskatalog) de ovan berörda kostnaderna i genomsnitt äro lägre än i den allmänna föreläsningsverksamheten.

Beräknas statsbidragets storlek pr varje åhörare — vilket torde vara riktigt, om man vill undersöka kostnaden i dess förhållande till effekten — visar det sig, att bidraget utgjorde i genomsnitt 30 öre pr åhörare. Motsvarande kostnader vid de allmänna upplysningskurserna, till vilka statsbidraget dock enligt Kungl. Skolöverstyrelsens bestämmelser utgår med högsta möjliga belopp, varigenom bidraget pr föreläsning givetvis också blir högre, utgjorde 26 öre pr åhörare, självklart beroende därpå, att dessa kurser genom speciella åtgärder tillföras ett högre deltagareantal än som i regel kan nås vid andra tillfällen.

Om alltså statsanslaget för 1931/1932 på denna punkt var relativt högt, visade det sig dock icke motsvara det verkliga behovet. Föreläsningsbyrån nödgades därför avslå skriftliga framställningar om statsbidrag för ej mindre än 437 föreläsningar jämte ett stort antal därutöver, som på annat sätt rekvisiterats.

Sedan 1932 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag skarpt beskar anslaget, utgår detsamma under innevarande budgetår 1932/1933 med allenast kronor 140,000:— med det resultatet, att föreläsningsbyrån sedan dec. 1932 tvingats att avslå så gott som varje framställning om bidrag med undantag för sådana ändamål, för vilka smärre belopp blivit reserverade.

Skulle nu — på sätt Kungl. Maj:t ifrågasätter — anslaget ytterligare beskäras med kronor 40,000:—, blir situationen ännu mera prekär med därav följande ytterligare lamslagning av organisationernas upplysningsverksamhet i nykterhetsfrågan. Eftersom detta svårligen kan anses vara förenligt med statens intresse, förefaller det som om alla, som inse betydelsen av en dylik upplysningsverksamhet, borde kunna enas om att det redan nu skarpt beskurna anslaget på denna punkt icke får ytterligare nedsättas.

Härutinnan förtjänar även att anföras, vad Skolöverstyrelsens konsulent för nykterhetsundervisning i sitt yttrande till Överstyrelsen anført i anledning av statens granskningsnämnds förslag av den 19 april 1932:

»När det gäller att taga ställning till frågan om högre eller lägre anslag till undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande bör enligt min mening följande förhållande beaktas. Under det senaste decenniet — den 27 innevarande augusti hava 10 år förflutit från dagen för förbudsomröstningen i Sverige år 1922 — har så till vida en nyorientering ägt rum, såväl bland de organiserade nykterhetsvännerna som bland andra samhällsmedlemmar, såväl i Sverige som i andra länder, att tron på nykterhetseffekten av olika system för nykterhetslagstiftning avsevärt rubbats. Allt mera har man därför, oberoende av skilda nykterhetspolitiska uppfattningar, kommit att inse, att det grundläggande medlet för folknykterhetens höjande är upplysning och uppfostran till personlig nykterhet, med andra ord nykterhetsundervisning inom och utom skolan. Denna väg för nykterhetens främjande kräver därför av statsmakterna för varje år som går allt större uppmärksamhet och allt kraftigare stöd. Det är icke riktigt att på hithörande anslagsfrågor nu anlägga samma måttstock som för 10 år sedan eller ännu för 5 år sedan. Nykterhetsundervisningen kräver av samhället, representerat främst av statsmakterna, tvärtom ökad, icke minskad, aktivitet.

Gäller detta vid anläggande av retrospektiva såväl som prospektiva synpunkter, om man ser nykterhetsfrågan på längre sikt, så gäller det just nu, även om man ser frågan på kortare sikt. Det torde nämligen icke kunna bestridas, att den innevarande år kraftigt höjda beskattningen av alkoholdrycker i sig innebär en fara, att den legala alkoholkonsumtionen kan komma att partiellt ersättas av en illegal sådan. Förhållandena på detta område omkring åren 1918 och 1919 äro i detta fall lärorika. Det gäller därför för statsmakterna att vara väl rustade att möta denna fara, den ökade aktiviteten hos den illegala alkoholhanteringen, en fara, vilken säkerligen icke är en chimär. Icke minst kommer det här an på upplysningsverksamheten bland vuxna och vuxen ungdom.

Granskningsnämnden har i sitt anförande rörande anslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande även hänvisat till den ståndpunkt, nämnden intagit i fråga om anslaget till populärvetenskapliga föreläsningar, och föreslår förty analoga reduktioner av anslagen. Enligt min mening är detta nämndens sätt att se principiellt felaktigt. I sitt eget välförstådda intresse kan staten, när det gäller undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande, icke begränsa sig till att endast understödja den av frivilliga krafter, enskilda och organisationer, bedrivna verksamheten. Staten måste här själv taga initiativ, måste här själv utöva verksamhet, kan här icke vara passiv utan måste utveckla egen aktivitet. Ur denna synpunkt kan jämväl t. ex. bibehållandet av fortbildningskurser för lärare i och för nykterhetsundervisningens behov vara motiverat t. o. m. i tider, då alla andra fortbildningskurser för lärare inställas. — Analogien haltar även så tillvida, att, såsom förut anförts, anslagen för nykterhetens främjande till skillnad från folkbildningsanslagen icke belasta statens budget på vanligt sätt.

I detta sammanhang må även framhållas, att en nedsättning av anslaget till föreläsningar i alkoholfrågan icke blott innebär, att ett visst antal dylika föreläsningar icke kommer till stånd. Nedsättningen komme i anledning av denna föreläsningsverksamhets egenart därjämte att medföra omfattande indirekta verkningar på nykterhetsarbetet. Åtskilliga, för att icke säga flertalet, av föreläsarna i fråga anlitas nämligen av föreläsninganordnarna jämväl för erhållande av råd, anvisningar och t. o. m. utförlig instruktion rörande nykterhetsarbetet i dess skilda former. Den kostnadsfria hjälp, nykterhetsföreningarna på detta

sätt erhålla är för dem av icke ringa betydelse. Dess uteblivande samtidigt med inknappningen av möjligheten att anordna offentliga föreläsningar innebär, att en nedsättning av föreläsningsanslaget komme att drabba nykterhetsarbetet dubbelt och i åtskilliga fall t. o. m. sannolikt så hårt, att den frivilliga nykterhetsverksamheten på orten i fråga därav helt förlamas.

Ytterligare en synpunkt på frågan om statens understöd åt upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande skall här framhållas. Under senare år har det allt oftare förekommit, att kommuner, primärkommuner såväl som lands-ting, som tidigare understött dylik upplysningsverksamhet, ställt sig avvisande till framställningar om förnyat understöd. Motiveringen har allt oftare varit den, att statsmakterna numera själva rikligt understödja ifrågavarande verksamhet, vadan kommunernas understöd icke längre vore lika behöfligt som tidigare, men därjämte den, att staten, som numera ensam tager inkomsten av alkoholhanteringen och därtill en synnerligen riklig sådan, är närmast till att understödja denna verksamhet och har bäst råd därtill. Enligt min mening ligger ifrågavarande upplysningsverksamhet även, och till och med i hög grad, i kommunernas intresse, vadan dessa fortfarande ha alla skäl att understödja densamma. Detta hindrar emellertid icke, att kommunerna flerstädes handla på antytt sätt samt att man i för kommunerna ekonomiskt betungande tider, sådana som de nuvarande, kan vänta, att kommunerna i ökad omfattning låta sina sparsamhetsåtgärder gå ut över de s. k. nykterhetsanslagen. Till skillnad från vad fallet är för staten resulterar nämligen en sådan indragning för kommunernas vidkommande i en direkt lättnad i deras budgeter. Enligt min mening böra statsmakterna beakta här refererade förhållande och sålunda, med den tillgång till rusdrycksmedel staten har, låta sig angeläget vara att icke ställa ifrågavarande upplysningsverksamhet på en snäv indragingsstat.

De principiella synpunkter, jag inledningsvis i denna skrivelse anfört rörande anslagen för nykterhetsundervisningen, den egentliga såväl som den fortsatta, gälla i eminent grad den statsunderstödda föreläsningsverksamheten för nykterhetens främjande. Jag återopar dem här ännu en gång. Under de 12 ½ år, denna verksamhet nu bedrivits i vårt land, har densamma hittills uppvisat en alltjämt ökad omfattning och uppskattningsvis. I närvarande ögonblick utgör denna statsunderstödda föreläsningsverksamhet en integrerande del av det omfattande nykterhetsarbetet i Sverige, vilken icke utan våda för detsamma, och ytterst för riket som sådant, kan eftersättas. Speciellt bleve ett accepterande av granskningsnämndens förslag, vilketdera alternativet som än väljes, ett dråpslag mot de organiserade frivilliga nykterhetssträvandena. I vissa fall har denna föreläsningsverksamhet därjämte ställts direkt i samhällets tjänst: föreläsningar rörande alkohol och trafiksäkerhet, föreläsningar anordnade av nykterhetsnämnder eller nykterhetsnämndssammanslutningar, föreläsningar avseende motarbetande av den olagliga rusdryckshanteringen, vilka föreläsningsskategorier jämte vissa andra i gällande bestämmelser för övrigt fått en alldeles särskilt gynnad särställning. Granskningsnämndens förslag kommer därigenom, därest det förverkligas, att utdela ett slag mot samhället självt, och säkerligen ett kännbart sådant. Det skall villigt erkännas, att inom föreläsningsverksamheten ifråga förekommit företeelser, som icke hade varit önskvärda; föreläsningsbyrån och skolöverstyrelsen ha emellertid båda sökt bemästra dessa, och jag tror mig våga påstå, att varje senare utformning av de allmänna bestämmelserna m. m., som för denna verksamhet fastställts av skol-

överstyrelsen, de senaste av den 1 mars 1932, verksamt bidragit till att göra verksamheten om icke felfri, så dock allt mera invändningsfri. Jag anser ett fullföljande av granskningsnämndens ifrågavarande förslag utgöra ett förstörande av själva ryggraden i den s. k. fortsatta nykterhetsundervisningen i Sverige, sådan den inaugurerades genom 1919 års riksdagsbeslut om nykterhetsundervisningens omläggning och sådan den under de därefter gångna åren med stor möda uppbyggts. Jag förordar därför, med instämmande i Centralförbundets för nykterhetsundervisning förslag, på det bestämdaste ett fortsatt anslag för denna verksamhet av lägst 140,000: — kronor.»

Å sid. 585—587 i propositionen återges en del av vad Överstyrelsen refererat eller själv uttalat beträffande det trängande behovet av anslaget bibehållande vid förutvarande belopp. Härutöver hade emellertid Överstyrelsen i sitt till Kungl. Maj:t avgivna yttrande uttalat, att den funnit »starka skäl vara anförda för ett bibehållande av anslagsposten vid samma belopp som för innevarande budgetår», ehuru den i förevarande läge ansett sig »nödsakad att föreslå en ytterligare nedskärning».

Såsom framgår av finansministerns exposé (sid. 41) över den finansiella ställningen beräknas rusdrycksmedlen för budgetåret 1932/1933 till kronor 154 miljoner. Samtidigt föreslås, att rusdrycksmedelsfonden nedskrivs till 20 miljoner kronor, varå räntan beräknas till c:a 900,000 kronor.

På denna punkt minskas alltså det årliga belopp, som stått till förfogande för bl. a. nykterhetens främjande med 4.1 miljon.

Oavsett skilda meningar i övrigt om statsbudgetens förhållande till rusdrycksmedlen, måste det betecknas såsom en gapande disproportion mellan å ena sidan de belopp som staten tillgodogör sig å rusdryckshanteringen och å andra sidan de summor, som föreslås »för nykterhetens främjande». Undertecknade kunna och vilja icke för egen del göra oss medansvariga i ett dylikt mot statsmakternas deklarerade nykterhetsintresse stridande handlingssätt och nödgas därför — utan att vi därför anse oss brista i ansvar med hänsyn till den svåra statsfinansiella ställningen — hemställa, att här ifrågavarande anslagspost åtminstone måtte sättas till kronor 120,000: —, vilket innebär en nedsättning i förhållande till fjolårets redan då nedsatta anslag, med 20,000: — kronor.

B. *Tirfing, tidskrift för nykterhetsfrågans studium.*

Tidskriften Tirfing, som utgivits av Centralförbundet för nykterhetsundervisning sedan år 1907, har till syfte att lämna en fortlöpande och starkt koncentrerad orientering beträffande alkoholfrågans utveckling såväl vad den vetenskapliga forskningen beträffar som ock ifråga om det praktiska nykterhetsarbetet.

Såsom villkor för det till tidskriften utgående statsbidraget har det av statsmyndigheterna bl. a. stadgats, att tidskriften utgives under medverkan av en av Skolöverstyrelsen auktoriserad redaktionskommitté (f. n. bestående av

konsulenten för nykterhetsundervisningen fil. dr Thorild Dahlgren, förste folkskolinspektören i Stockholm fil. dr Karl Nordlund och professorn med. dr Einar Sjövall) och att den avgiftsfritt tillställas vissa angivna statliga myndigheter och läroanstalter etc. Härutöver har tidskriften — enligt av oss inhämtade upplysningar — utan avgift överlämnats till stads- och provinsialläkare m. fl., offentliga bibliotek, studieledare, pressen o. s. v. I övrigt har upptagits en prenumerationsavgift å kr. 1: 50, ett belopp, som i många fall sänkts till 1 krona.

Tidigare utgavs tidskriften med 12 häften à 16 sidor varje år. I besparings-syfte har den sedan ett par år tillbaka utkommit med 6 häften à 32 sidor pr år.

Bland de uttalanden, som publicerats i Tirfing eller annorledes, angående tidskriftens betydelse, må här citeras allenast följande:

Utgivaren av »Studiecirkeln», läroverksadjunkten Mauritz Sterner:

Den som vill följa med strävandena på nykterhetsrörelsens område både i teoretiskt och praktiskt avseende, kan näppeligen få en bättre vägvisare än Tirfing. Den borde finnas i varje loge och studiecirkel och hos alla som vilja stå i kontakt med forskningar och erfarenheter på alkoholfrågans område.

Föreståndaren för Internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande dr R. Hercod:

Sedan åratals läsning jag de flesta nykterhetstidskrifter i alla länder. Tirfing är en av dem som lämna mig den största tillfredsställelse och behållning. Varje dess nummer är innehållsrikt och ökar min kunskap. Jag måste lyckönska våra svenska meningsfränder till detta utomordentliga hjälpmedel och å de utlänningars vägnar, vilka läsa svenska, frambära ett tack till Tirfings redaktörer.

Överläkaren, med. dr Johan Scharffenberg:

Tirfing är den enda existerande skandinaviska tidskrift för nykterhetsfrågans studium. Det är ett vackert vittnesbörd om den svenska nykterhetsrörelsens kulturella ståndpunkt, att den mäktar uppehålla en tidskrift, som behandlar alkoholspörsmålet med så stor objektivitet och fördomsfrihet. Tirfing står fullt i nivå med motsvarande utländska tidskrifter på världsspråket och den förtjänar att få en mycket större spridning även i Norge och Danmark än hittills.

Något ytterligare synes icke behöva anföras för att motivera betydelsen av, att Tirfing må kunna fortsätta att utkomma i minst samma omfattning och i samma tekniskt sett förstklassiga skick som f. n. sker. Redan nu har det från redaktionens sida klagats över, att utrymmet är alltför begränsat i förhållande till det sakliga stoff, som ständigt förefinnes, vadan en begränsning av antalet utkommande nummer komme att ännu mera försvåra möjligheterna av en tillfredsställande orientering på området. Ej heller lär det kunna tillrådas att sänka anspråken beträffande papper och teknisk utstyrelse, enär detta säkerligen komme att ofördelaktigt inverka på spridningen.

Såsom av statsverkspropositionen inhämtas, har Skolöverstyrelsen utan reservationer tillstyrkt beviljande av det nu utgående statsbidraget kronor

6,500: —, medan det i statsverkspropositionen såsom *enda* skäl för en nedprutning med ej mindre än kr. 3,000: — anförts (sid. 591), att anslaget i förhållande till statsunderstöden åt betydelsefulla vetenskapliga tidskrifter är osedvanligt högt.

Utan att vilja bestrida detta uttalandes riktighet nödgas vi dock erinra därom, att en dylik jämförelse visserligen teoretiskt sett kan ligga nära till hands men att den i praktiken icke torde kunna upprätthållas. De vetenskapliga tidskrifterna rikta sig icke i främsta rummet till allmänheten utan till specialister, vilka — var och en i sitt fack — behöva följa forskningens utveckling och som därför hava ett både fackligt och ekonomiskt intresse av att abonnera å resp. tidskrifter, även om dessa betinga ett relativt högt pris. Somliga av dessa tidskrifter kunna dessutom påräkna extra inkomster i form av väl betalda annonser från fackliga, ekonomiska intressenter.

Ingendera av dessa förutsättningar föreligger — i varje fall icke i tillnärmevis lika hög grad — beträffande Tirfing. Skulle dess prenumerationspris väsentligen höjas, kunde det befaras, att den ekonomiska vinsten därav bleve ingen eller rent av förvandlades i förlust. En sådan tidskrift som Tirfing nödgas vädja mera till intresset för det allmänt sociala spörsmål, som tidskriften avser att belysa, än till det fackliga, resp. ekonomiska intresset hos läsekreten.

C. *Arvodet till Skolöverstyrelsens konsulent för nykterhetsundervisning och nykterhetsupplysning.*

Kungl. Maj:ts förslag till nedsättning av arvodesbeloppet för konsulenten för nykterhetsundervisning och nykterhetsupplysning har skett enligt Skolöverstyrelsens egen hemställan. Med hänsyn härtill ligger det nära till hands att antaga, att den ifrågasatt arvodeminskningen vore sakligt synnerligen väl motiverad.

Det har emellertid icke kunnat undgå uppmärksamhet, att Överstyrelsens motivering på denna punkt anknyter till den ifrågasatta minskningen av statsbidraget till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande, en minskning som ungefär procentuellt sammanfaller med arvodesminskningen för konsulenten. Överstyrelsen har tydligen ansett, att konsulentens arbetsbörda måste minskas i ungefär samma proportion som anslaget till föreläsningsverksamheten minskas.

Nu har dock konsulenten betydligt vidsträcktare och, strängt taget, även betydelsefullare uppgifter än att inom Skolöverstyrelsen yttra sig om denna föreläsningsverksamhet och det därför avsedda anslagets användning, även om denna senare och mera begränsade uppgift i och för sig hittills ägnats ett ej obetydligt och tidsödande arbete. Därvid är först att märka, att konsulenten har att ägna sin uppmärksamhet jämväl åt övriga verksamhetsgrenar och anslagsposter, som falla under Överstyrelsens tillsyn, resp. kontroll, vadan det

redan ur denna synpunkt ej kan vara riktigt att avpassa konsulentens arvode enbart efter summan av det statsbidrag, som utgår till föreläsnings- och instruktionsverksamheten.

Men därtill kommer — och det torde få anses såsom det betydelsefullaste — att Skolöverstyrelsens konsulent framför allt har att ägna sin oavlåtliga uppmärksamhet, sitt intresse och arbete åt strävandet att göra den egentliga nykterhetsundervisningen inom resp. läroanstalter så rationell och effektiv som möjligt. Detta synes oss vara själva kärnpunkten i konsulentens åligganden, vadan en eventuell besparing av arbetstid vid Skolöverstyrelsens tillsyn och kontroll av det statsunderstödda, frivilliga nykterhetsupplysningsarbetet i dess ställe får ägnas nykterhetsundervisningen i skolorna, läroböckernas utarbetande ur nykterhetssynpunkt m. fl. för denna undervisning avgörande spörsmål.

Även om den nu tjänstgörande konsulenten, efter vad vi tro oss veta, utan personlig olägenhet kan bära en arvodesminskning på denna punkt, eftersom hans egentliga yrkesverksamhet gör honom oberoende härav, så lär det icke vara vare sig principiellt eller reellt riktigt att låta konsulentarvodet fluktuera i förhållande till statsanslagsbeloppen för enskilda institutioner och verksamhetsgrenar.

Till ytterligare belysande av konsulentens omfattande och betydelsefulla arbetsuppgifter anse vi oss böra in extenso återgiva den instruktion, som för honom utfärdades av Kungl. Skolöverstyrelsen den 26 mars 1920:

1. Konsulenten tillkommer att med uppmärksamhet följa det arbete för undervisning och upplysning i nykterhetssyfte, som bedrivs vid de under överstyrelsens överinseende ställda anstalter av olika slag, fortbildnings-, utbildnings- och upplysningskurser, föreläsningar m. m., att tillse att gällande bestämmelser efterlevas, samt att, då anledning till anmärkning förekommer, därom göra anmälan hos överstyrelsen.

2. I sin verksamhet skall konsulenten, så ofta anledning och tillfälle därtill erbjuda sig, träda i samarbete med de personer och organisationer, som på skilda områden arbeta i nykterhetsundervisningens tjänst, skaffa sig kännedom om bland dessa förefintliga önskemål och strävanden samt genom råd och upplysningar understödda och främja deras arbete.

3. Konsulenten skall verka för att lämplig och tillräcklig undervisningsmateriel finnes att tillgå för nykterhetsundervisningen, att där så prövas erforderligt med anlitan av medel, som för ändamålet kunna bliva anvisade, främja framställandet av sådan, samt tillse, att förteckningar däröver upprättas och spridas. Konsulenten skall ock vaka över att de samlingar av nykterhetsundervisningen avseende materiel, böcker och skrifter, som på allmän bekostnad understödjas, förvaras i väl ordnat och lätt tillgängligt skick.

4. Konsulenten tillkommer att i överensstämmelse med därom lämnade närmare föreskrifter antingen personligen deltaga i behandlingen inom överstyrelsen av där förekommande ärenden, rörande nykterhetsundervisning eller ock i dessa ärenden avgiva skriftliga yttranden. I varje fall skola samtliga berörda ärenden av konsulenten underkastas den förberedande behandling, som för deras föredragning erfordras.

5. Ifråga om utbildningskurser för nykterhetsundervisning skall konsulenten till överstyrelsen avgiva förslag till förefintliga anslagsmedels fördelning, till de allmänna bestämmelser och särskilda regler angående kurserna, som överstyrelsen har att fastställa, föreslå lämplig kursstyrelse ävensom, sedan berättelse över hållen kurs avgivits, underkasta densamma granskning i pedagogiskt och ekonomiskt avseende.

6. Beträffande den av staten understödda föreläsningsverksamheten för nykterhetens främjande tillkommer det konsulenten att hos överstyrelsen föreslå lämplig föreläsningsbyrå, att tillse, att av föreläsningsbyrån årligen före den 1 juli vederbörlig förteckning över föreläsare och instruktörer jämte föreläsningssämnen varder upprättad, av överstyrelsen granskad och godkänd samt genom föreläsningsbyråns försorg vederbörande tillställd, ävensom att, sedan berättelse över föreläsningsverksamheten avgivits, granska densamma i pedagogiskt och ekonomiskt avseende.

7. Konsulenten skall själv årligen vid minst sex tillfällen hålla instruktionsföreläsningar eller kortare serier av sådana, och skola dessa föreläsningar eller föreläsningsserier efter närmare bestämmande av överstyrelsen hållas å möten, som anordnas för detta eller andra utbildnings- eller upplysningssyften, företrädesvis på sådana ställen och tider, att ett större antal mötesdeltagare därvid kan påräknas. Det skall därjämte tillkomma konsulenten att beträffande de instruktörer, som äro upptagna i den uti föregående punkt omnämnda förteckningen över föreläsare och föreläsningssämnen, tillse, att deras verksamhet på lämpligt sätt regleras. I syfte att komplettera den instruktionsverksamhet han ej själv omedelbart vidtager, eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, som kunna finnas erforderliga för att arbetet på nykterhetsundervisningen skall motsvara sitt ändamål, har konsulenten att i sin verksamhet med uppmärksamhet följa den sociala och vetenskapliga utvecklingen på de områden, som hans verksamhet berör, samt att så ofta anledning därtill förefinnes, framkomma med initiativ och uppdrag till denna angelägenhets förkovran.

8. Vid utövandet av sin verksamhet har konsulenten jämväl att öva tillsyn och ledning av den undervisning och upplysning ifråga om bruket av tobak och kaffe, som enligt gällande bestämmelser skall genom överstyrelsens försorg anordnas, och skall konsulenten därvid i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse vad honom i motsvarande avseende åligger ifråga om nykterhetsundervisningen.

9. Konsulenten åligger att före september månads utgång till skolöverstyrelsen inkomma med berättelse över sin verksamhet under näst föregående arbetsår, vilket räknas från 1 juli till och med 30 juni.

10. Konsulenten är skyldig att föra förteckningar över och förvara såväl de skrivelser, som till honom inkomma, som ock koncept till de skrivelser, som av honom avfärdas.

Redan en blick på ovan återgivna instruktion synes vitsorda olämpligheten av en arvodesminskning, ehuru en sådan i nuvarande läge ej torde kunna förhindras.

D. Rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen.

Beträffande anslaget till rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen hänvisa vi till en annan motion, där denna fråga särskilt upptagits. Detsamma gäller anslaget till internationella byrån i Lausanne.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen i avseende på övriga delar av anslagen till undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande måtte åtminstone så tillvida frångå Kungl. Maj:ts förslag att till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande m. m. måtte för budgetåret 1933/1934 anslås kronor 120,000: —.

Stockholm den 20 januari 1933.

Robert Johansson-Dahr. C. A. Carlsson.

*J. Bergman.
Oscar Ericson.*
